

SZAKFOLYÓIRATOK SZEMLEJE.

DÍSZÍTŐ MŰVÉSZET. Szemlénk kis sorozatát az Art et décorationnak egy kiváló művészről szóló kedves cikkével nyitjuk meg. M. P. Verneuil ismerteti Adolphe Giraldon-t. Kiváló ember mindakettő, s amit az író Giraldonról mond, azt el is hinnők, ha Giraldont nem is ismernénk. Giraldon a könyv ékesítésének világszerte ismert nagy művésze. Kinek volt a kezében francia jobbfejta folyóirat, könyv, anélkül, hogy fel ne tűnt volna a benne látható fejlécek, záródíszek, kezdőbetűk, címlapok vagy egyéb ilyélek különös szépsége? Egész sajátos szépség van kezevonásának minden alkotásán; nincsen két egyforma s mégis mind ugyanazt a szellemet áruja el. De mit is nem tervezett és rajzolt Giraldon? A könyv tipográfikus részén kívül figyelme a könyvtábla felé is fordult; tervezett fémtárgyakat, szövetet, csipkét, bőrmunkát és megint a könyv számára dekorációt. Verneuil a művész tervezésénél nyilvánuló elveket és munkásságának jellegét számos rajz kíséretében magyarázza úgy, ahogy ilyen dolgról megint csak művész tud magyarázni. — A Studio februári számában A. L. Baldry ír Moira-nak falí és egyéb díszítő képeiről. Ismerteti a művészt és műveit: a faliképeket, üvegablakokat és munkáinak több felvételével tanulmányokat is közöl. Jellemzi az új művészt és viszonyát állapítja meg fölfogásának a régi monumentális festéssel. — A Studionak ugyancsak februáriusi számában rövid megjegyzés kíséretében néhány japáni papírsablon képét találjuk, amelyek az efféle munkák szépségeit és sajátosságait tükrözik vissza. A papíros-sablon a japáni művészetnek egyik kiváló sajátos jelensége és a japáni művészek természetességéről és tanulmányáról tesz ezerféle változatával biznyságot. — A Deutsche Kunst und Dekoration folyó évi februáriusi számában folytatását találjuk W. Michel a képrámáról a decemberi számban megkezdett cikkének. Most a profilról, az alkalmazott díszítő motívumokról, a rájának színéről, az anyagról, végül a rájának a benne helyet foglaló képhez való viszonyáról szól. — A Kunst für Alle 11-ik száma J. Huber díszítő festőművészről hoz cikket Fr. Ostíni tollából. A művész sokoldalúsága van szóvá téve és kompozícióinak emlékszerűsége kiemelve. Mozaikokat, üvegablakot, falfestményeket, kályhaellenzőt és egyéb részleteket mutatnak a mellékelt képek.

ÉPÍTÉSZET. Az Architektonische Rundschau 1907. évi februári számában G. Lübke a régi favázás (Fachwerk) házaknak színezéséről értekezik. A kérdést mindig meglehetősen mostohán kezelték; feljegyzéseket, észrevételeket találunk az idevágó publikációkban, de kizárólagosan a tárggyal foglalkozó dolgozatok nincsenek. A fának befestése a faragásnak kiemelésére, a faanyagának konzerválására szolgál és a német városok Braunschweig, Hildesheim, Helmstadt stb. pompás példányai mind ékesszóló tanúi ennek a régi dekorációnak. A régi

festésnek kutatásával azért nem igen foglalkoztak, mert az újabb átfestés az alatta lévő rétegeket elfödte s a megvizsgálást lehetetlenné tette. Önálló kutatásairól számol be Lübke építész e cikkében és ismertetését kísérő néhány képpel együtt sok érdekeset közöl. Végül azt ajánlja, hogy az építészek ott, ahol lehet, a régi festések megvizsgálását eszközöljék és a kérdést figyelmükre méltassák.

ILLUSZTRÁCIÓ. Nevezetesen a könyvillusztráló Heiner Vogeler worpswedei német művészről ír ismertető cikket a Deutsche Kunst und Dekoration folyó évi 5-ik számában R. Schaukel. A mostanában kedvelt Vogeler művészetének ismertetőjelét cikkíró annak vonalvezetése festőiességében látja. Vogeler művészetének stílusa van: amit eszközeivel kifejezni lehet, azt ki is fejezi, azt kihozza. Cikkíró szerint eminenter német: német romantikus. Ha Schwind a kedves német mester »képeket« rajzolt, akkor — mondja szerző — Vogeler rajzokat fest. Ilyen ötletesen jellemzi a rajzoló művészt. De mindez a rajzai látása nélkül hiábavaló beszéd lenne, ha a cikknek számos rajza a mondottak megértését lehetővé nem tenné. A legkülönfélébb célt szolgáló illusztráló és díszítő rajzok a művészek sajátos stílusát legjobban illusztrálják. Olvasóink figyelmét felhívjuk a cikkekre és a művészre is, bár körülbelül bizonyos, hogy előadásmódja a magyar érteseknek nem felel meg és azt ki nem elégítheti.

KERÁMIKA. A Kunstgewerbeblatt 5-ik számában W. R. Valentiner hosszabb cikket írt a spanyolmór fayenceokról, különösen ismertette a londoni Beitzgyűjtemény enémű részét, amely a maga nemében a legtekintélyesebbek egyike. A valenciai majolika művészi iparának egész fejlődése a gyűjtemény példányában előttünk áll: a XIV. századi kezdettől a XV. századi virágzásig és azontúl is, amikor már a visszaesés kezdődik. De a XVII. és XVIII. századból való darabok is, amelyek a régi ornamentációnak üres utánzását mutatják, a maguk nemében érdekes jelenségek a művészi ipar terén. A lüszteres fény, a szín, az ornamentáció sajátossága, amely utóbbiban a szigorúság mellett gyakran a legnagyobb mérvű játzi könnyűség is helyet kap, ezeknek az alkotásoknak örök időkre helyet biztosítanak a keramikában. Cikkünkben a képekben is közölt példányok leírását és az egész iparág fejlődését adja a szerző. — A magas fokú tűzben készülő és a franciák által »Céramiques de grand feu«-nek nevezett keramikai produktumokról folytatja T. Doat az Art et décoration 1907. évi februáriusi számában régebben (1. szeptemberi és novemberi számokat) megkezdett cikkét. Ez alkalommal a kemény porcelánt és a grès-cérame finom anyagát és az ebből készülő tárgyak ismertetését adja; s a színről, festékről és a színes fedő páteról (áttetsző vagy fedő anyag, amellyel festenek) szól. Több ilyen színes fedő (couverte) festőanyagának összetételét magyarázza és az égetésénél felmerülő jelenségeket. — Említésre érdemes a Studionak februáriusi számában található, H. W. Singer tollából eredő cikk is, a meissenai porcellánról. Néhány képpel igazolja a híres porcellángyár újabb alkotásainak stílusváltozását, és

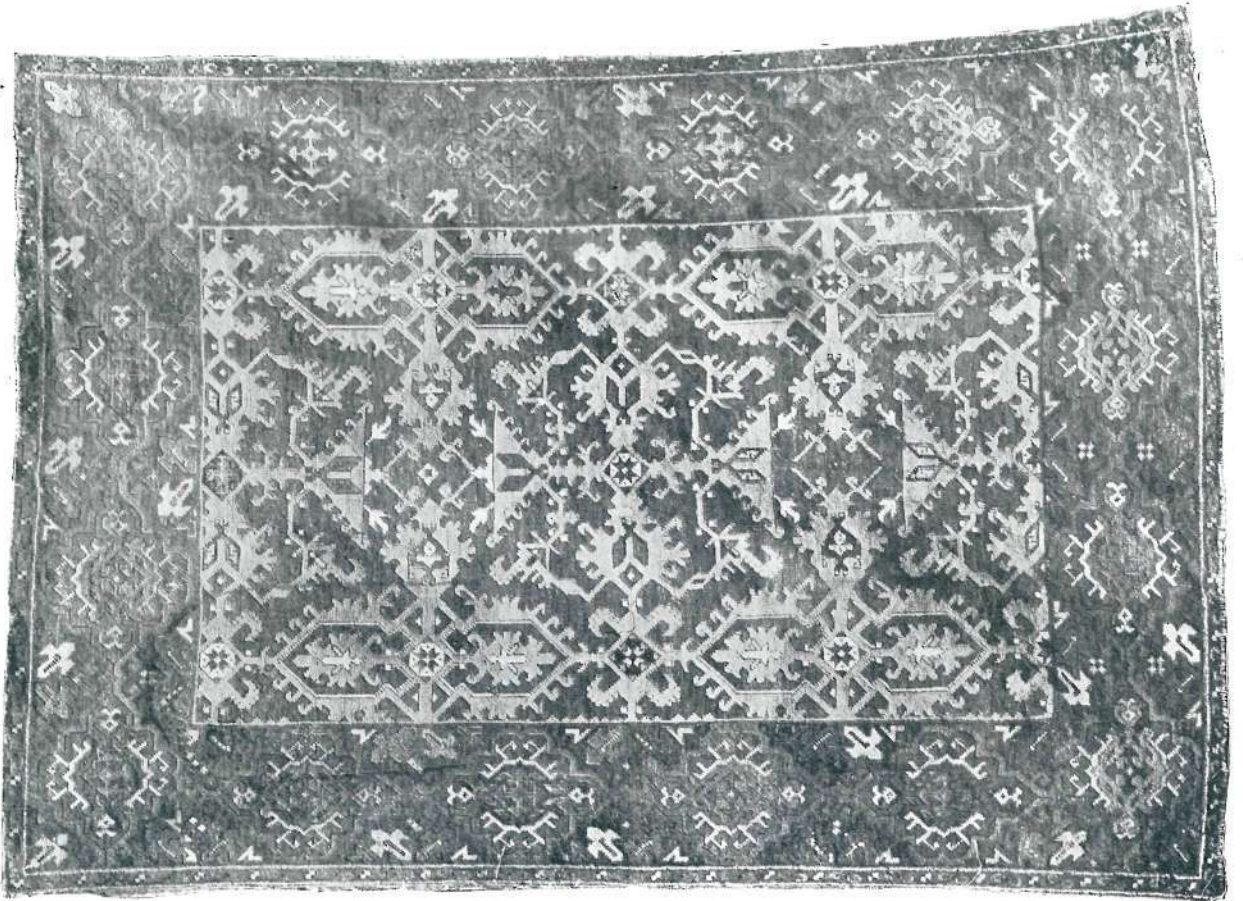
165.

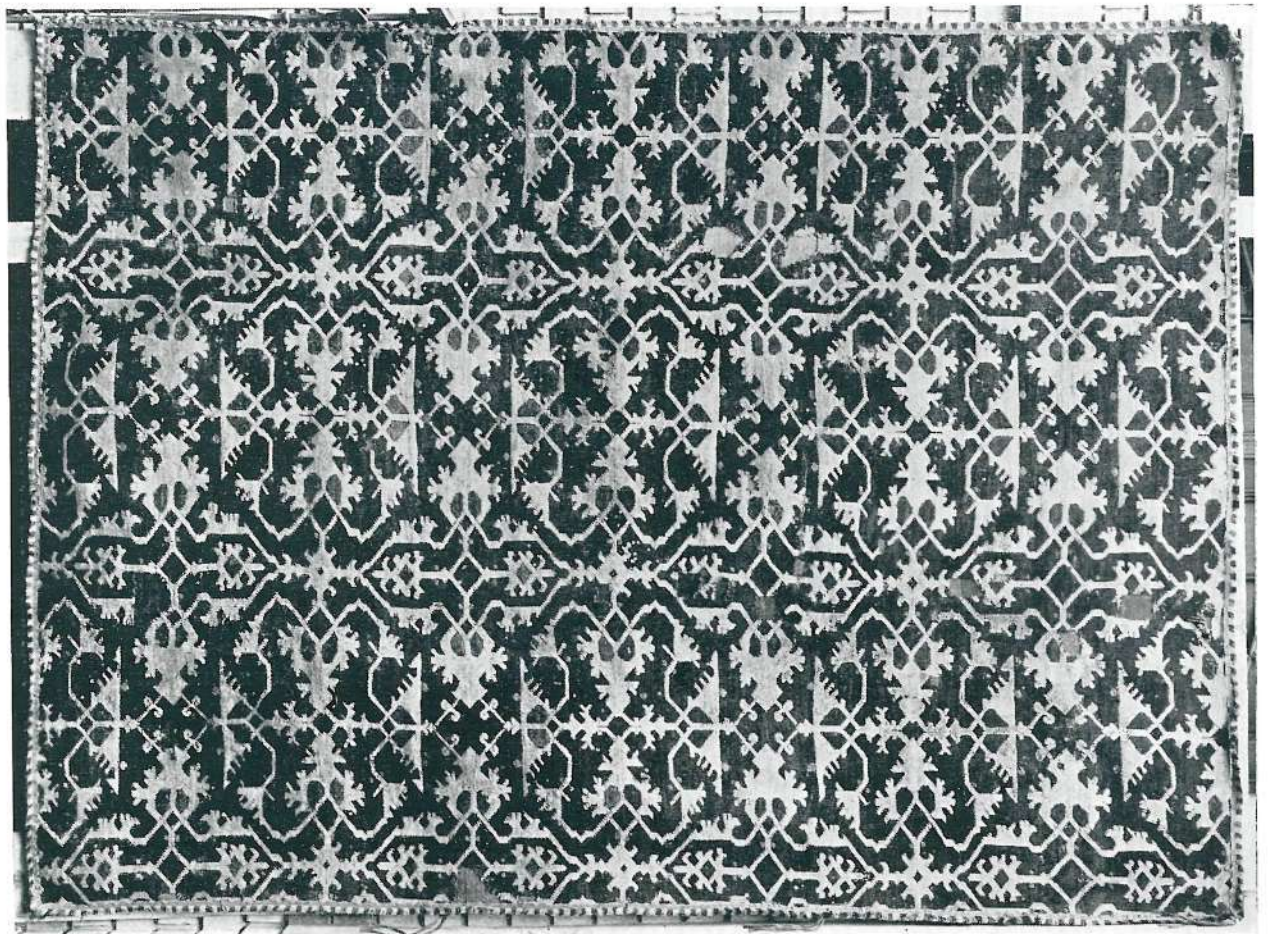
165. KISÁZSIAI SZŐNYEG.

VIEUX TAPIS DE L'ASIE MINEURE.

166.

167.

166., 167. KISÁZSIAI SZŐNYEGEK.

VIEUX TAPIS DE L'ASIE MINEURE.

168.

169.

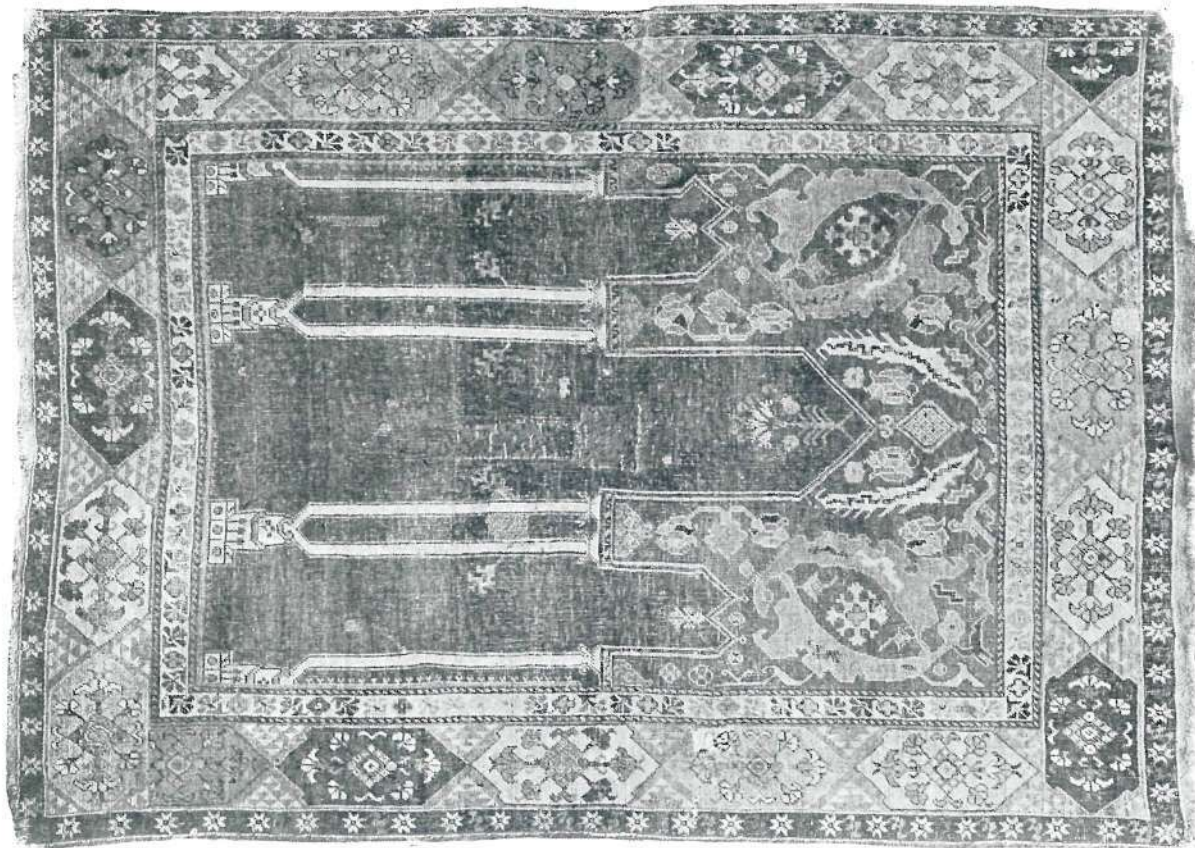

168., 169, TÖRÖK SZŐNYEGEK.

VIEUX TAPIS TURCS.

170.

170. IMASZŐNYEG, BRASSÓBÓL.

TAPIS À PRIÈRE, PROVENANT DE BRASSÓ,
TRANSYLVANIE.

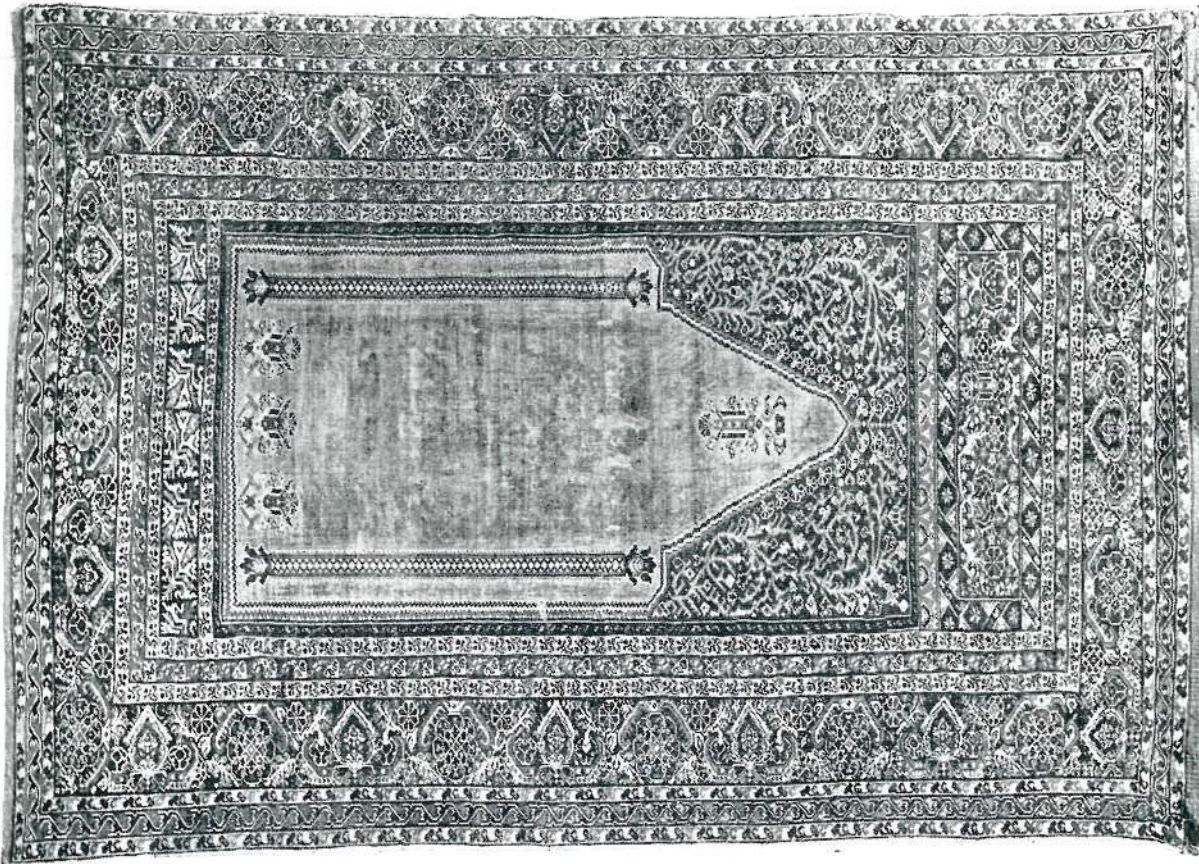
171.

171. GIÖRDESI IMASZŐNYEG.

TAPIS À PRIÈRE, DE GIÖRDES.

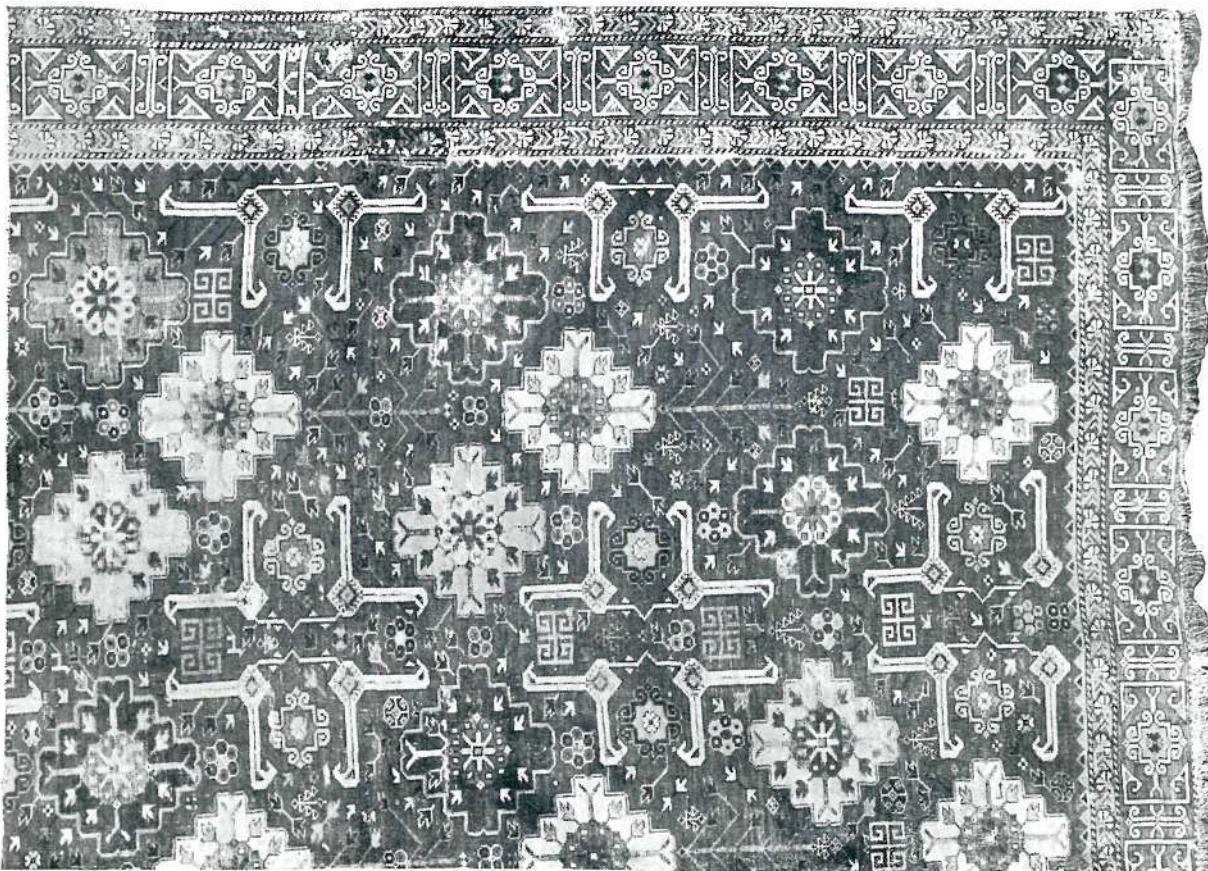
172.

172. GIÖRDESI IMASZŐNYEG.

TAPIS À PRIÈRE, DE GIÖRDES.

173.

173. KAUKÁZSI SZŐNYEG RÉSZLETE.

DÉTAIL D'UN TAPIS DU CAUCASE.

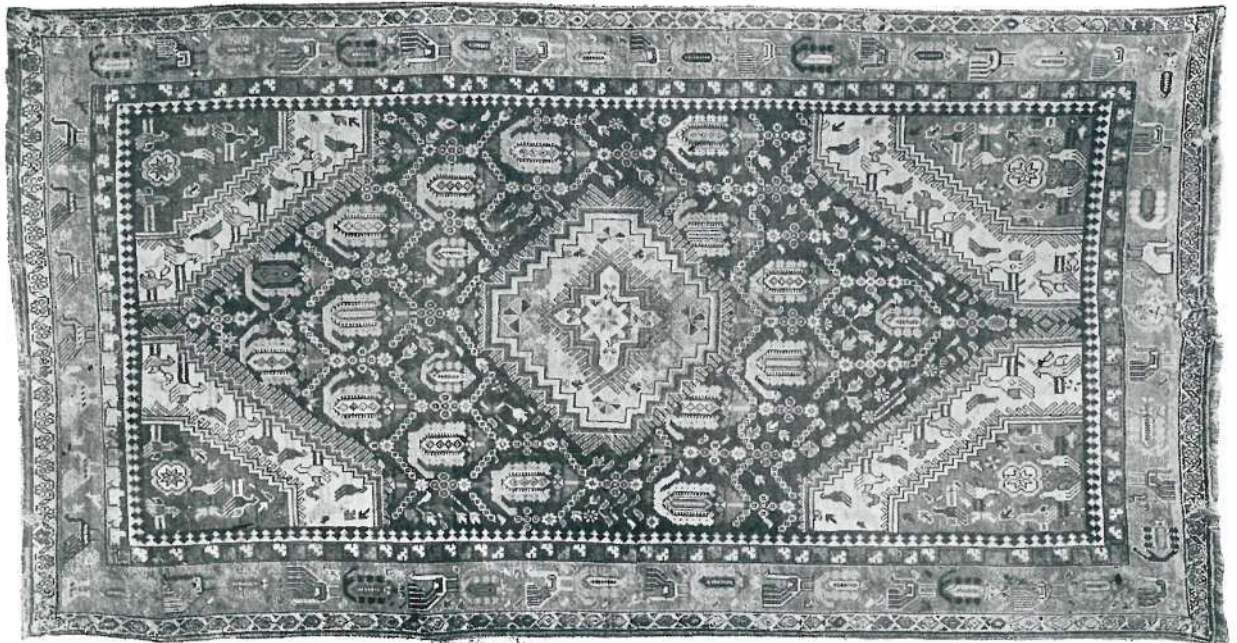
174.

174. NÉMETALFÖLDI FALI SZŐNYEG, XVII. SZÁZAD.

GOBELIN, PAYS-BAS, XVII. SIÈCLE.

175.

175. KAUKÁZUSI SZŐNYEG.

TAPIS CAUCASIEN.

176.

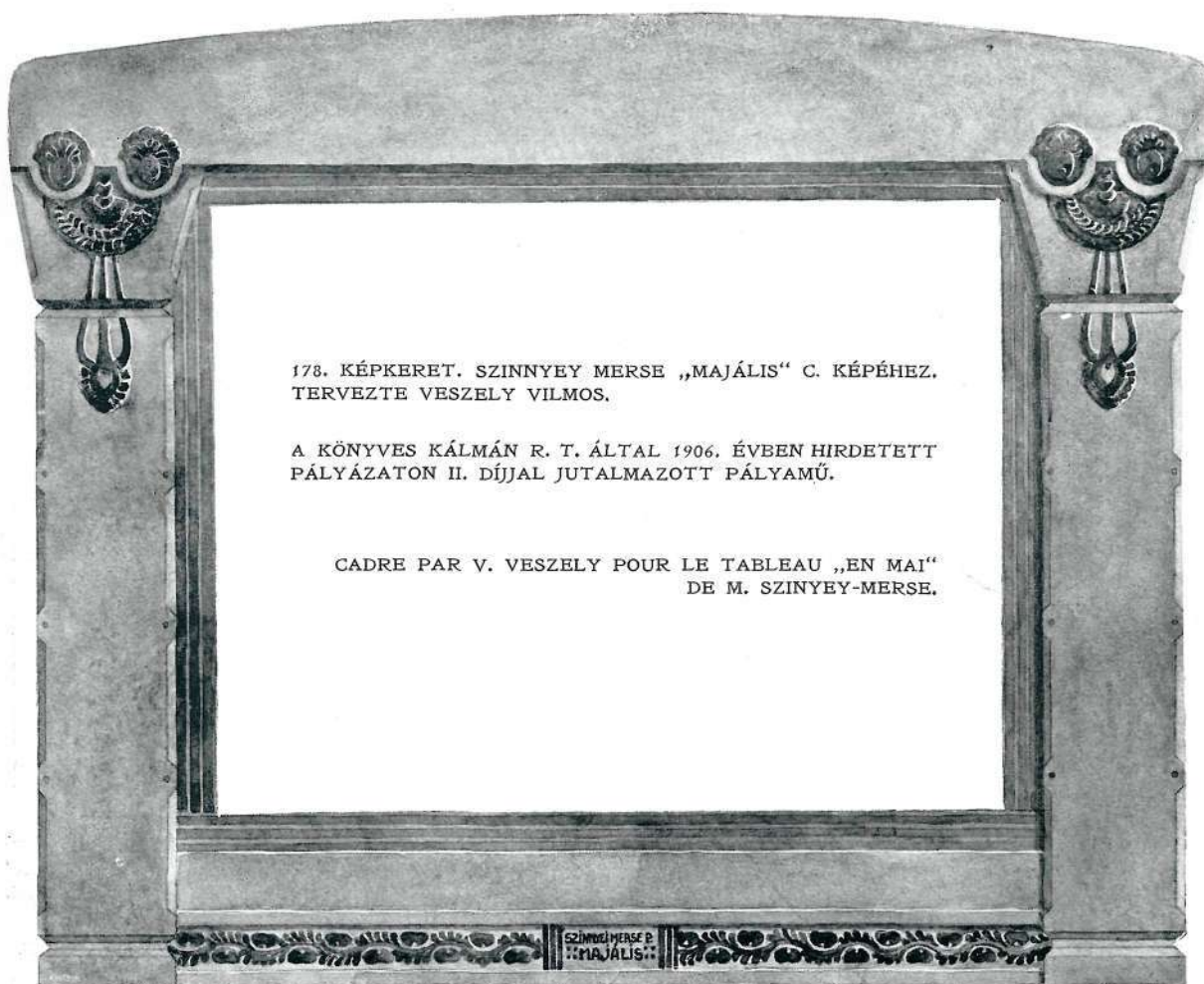
176., 177. AZ 1906. ÉVI VAS- ÉS FÉMIPAR KIÁLLÍTÁS EMLÉK-PLAKETTJE. FELSŐ LAPJÁT MINTÁZTA TELCS EDE, ALSÓ LAPJÁT BERÁN LAJOS.

177.

PLAQUETTE COMMÉMORATIVE DE L'EXPOSITION DE L'INDUSTRIE MÉTALLIQUE EN 1906. AVERS PAR M. E. TELCS, REVERS PAR M. L. BERÁN.

178.

179.

179. FARAGOTT KÉPKERET
SZINNYEY MERSE „MAJÁLIS“ C. KÉPÉHEZ.
TERVEZTE VÁGÓ DEZSÓ.

CADRE PAR M. D. VÁGÓ
POUR LE TABLEAU „EN MAI“
DE M. SZINNYEI-MERSE.

A KÖNYVES KÁLMÁN R. T. ÁLTAL 1906 ÉVBEN HIRDETETT PÁLYÁZATON I. DÍJJAL KITÜNTETETT TERVE.

rámutat a régi hagyományoknak részben való fölhasználásával összeegyeztetett modern felfogás eredményére. Az a helyes út a természetes fejlődésben, hogy a képesség az új körülményekhez és igényekhez alkalmazkodik. Meis- sent ezután már nemcsak a régi »meissení«-nek nevezett különös jellegű dolgok után kell majd megítélni, mert újabb alkotásaival a legújabb produkció áramlatába állott. — A Werkkunst 12-ik számában J. Scharvogelnek a kerámia igazi és hamis stílusáról tartott fölolvasását olvashatjuk kivonatban. A kerámiai anyagok stílárís saját-ságait, előnyeit és szépségeit magyarázza.

KÖNYVKÖTÉS-ZET. J. Loubiernek a berlini német iparművészeti társulatban a jelen műkönyvkötéséről tartott előadását kivonatban közli a Werkkunst f. é. 11-ik száma. Kiemeli, hogy művészetről csakis a kézzel kötött, egyes kötésnél és nem a gépkötésnél lehet szó. A művészi könyvkötés a XIX. században ugyanazon fejlődésen ment át, mint minden egyéb művészi ipar. A század végén számára is az újjászületés ideje következett be, amely Angliából indult ki. Fel van említve Morrisnak és Gobden-Sandersennek és követőiknek működése; és így Dániának, Németországnak ebbeli sikere.

LAKÁSBERENDEZÉS. A Deutsche Kunst und Dekoration folyó évi januáriusi számában a müncheni lakásművészeti kiállítás van ismertetve. Ez a kiállítás, nem úgy mint rendszeren szokás, meglepő vagy még nem látott tárgyakat mutat be és nem a művész leleményességét célozza, hanem a gyakorlatban kipróbált, használható formákat és bútorokat állít elénk, azaz olyanokat, amelyek a közönség széles rétegeinél már elismerésre találtak és használhatóságuk be van igazolva. Természetes, hogy Münchenben ezt a kiállítást a Vereingte Werkstätten rendezte. A kiállító művész azonban Bruno Paul volt. A probléma az volt: egy a közepes viszonyoknak megfelelő lakást bemutatni, tehát amely kivétel és ár tekintetében egyaránt a középosztály igényeit elégíti ki. A mellékelt képek ugyan fogalmat nyújtanak az egyes részekről, mégis fő a valóság, a való tárgyak, amelyekről W. Michel azt referálja, hogy velők a feladat pompásan meg lön oldva, és ami szintén fontos, s ezt ki is emeli, hogy a közönség ízlése is már odafejlődött, hogy az ilyen dolgokat keresi és veszi. Utóbbiit legjobban néhány adat bizonyíthatja: az ebédlőt, barna tölgyfa fekete intarziákkal tizenhatszor adták el (ára 1500 kor.), a mahagoni lakószobaberendezést hatszor (ára 2040 kor.), a világos jávor hálószobát ugyancsak hatszor (ára 1920 kor.) adták el. — A lakásberendezés nagy mesteréről M. Baillie Scott-ról és művészetéről értekezik H. Muthesius a Deutsche Kunst und Dekoration folyó évi 5-ik számában. A közölt képek — 12 db — a művésznek »Houses and Gardens« című legújabb, kitünőnek ítélt könyvéből valók, amint cikkünk is voltaképpen ama könyv ismertetése révén szól a művésztől. Baillie Scott könyvében értekezéseket találunk, de ezeken kívül tervek, rajzok és vázlatok nagy sokaságát, amelyek mindmégannyi bizonyítékai a művész alkotó erejének. Baillie Scott az a különös

művész, aki a házat, az architektúrát épp oly gonddal kezeli, mint a kertet, amely azt körülveszi, s a benne lévő lakást berendezésének minden részletével. Ez nála egyenesen magától értetődő dolog. Figyelemreméltó amit Muthesius a művésztől mond. »Aki »moderní« kíván, az Baillie Scott építészetében azt meg nem találja, és a szerző munkájának több helyén határozottan állást foglal a modernség keresése ellen...« Hasonlóképpen elítéli a »valamely stílusban való építést« s e körül számos találó megjegyzése van. És így van ő a lakásberendezéssel is: az egyéniség és a használhatóság állanak nála előtérben; szereti az egyszerűséget, — a díszítő motívumokban is — de ezt egyénisége a legnagyobb harmóniába hozza, amit főleg kedves és költői szíradásával ér el. — A lakásberendezés egy speciális ágáról, a fabútornak, illetőleg a bútorfának viaszkolásáról és színezéséről olvashatunk cikket a Werkkunst f. évi 11-ik számában F. Fammmlertől. Röviden a technikai eljárást és hozzá alkalmas anyagokat írja el, s főleg a fának lenolajjal való beeresztését és viaszkolását beszéli meg.

MŰVÉSZETI OKTATÁS. A művészeti oktatás egyik ágának, az iparművészetinek köréből elméleti kérdéseket tárgyal H. Schmidkunz a Kunst und Handwerk f. é. 4-ik és 5-ik számaiban ily cím alatt: analitika az iparművészeti oktatásban. A tanítás módszerében alkalmazható analízis és szintézis eshetőségeit, a rajzolásnál, a kompozíciónál, a tanulmányánál beszéli meg. — A Studio folyóiratban a bécsi iparművészeti iskolákról találunk ismertetést, melyet A. S. Levetus írt. A számos képpel élénkített cikk a legújabb munkássággal és eredményekkel foglalkozik; tárgyalja és ismerteti az egyes szaktanulmányok osztályainak működését, kapcsolatba hozván azt az illető vezető tanár művészeti fölfogásával és irányával.

ÖTVÖSSÉG, ÉKSZER. Már régen volt alkalmunk oly érdekes ötvösmunkákra felhívni olvasóink figyelmét mint most. A »Kunst und Handwerk« 4-ik (januáriusi) száma a müncheni Fritz von Miller újabb ötvösmunkáit hozza. Alkalmi alkotások majd valamennyien, tehát vonatkozással bír mindegyik: eseménnyel, körülménnyel vagy személlyel. Leírásuk sem itt, sem a folyóiratban nem adható, azért a pompás illusztrációkra utalunk, kiemelve közülök: München városának a német császári pár ezüstlakodalma alkalmára följánlott ötvösmunkát; Luitpold régensnek ajándékát: elefántagyarból készült ivókürt és szarvasgancs, közös, pompásan sikerült foglatban; egy kettős nászpokális, amely színesen kezelt aranyból, zománcos részletekkel és filigránmunkával készült; továbbá a bajor Landratnak a hercegrégensnek följánlott jubileumi ajándékát, mely invenció dolgában, kompozíció tekintetében, az alkalmazott díszítő részleteinek finomsága és művészi voltánál fogva kiváló műalkotás stb. — Ugyane lapban egy másik hasonló alkalmi ötvösalkotás képe és leírása foglaltatik; ez a müncheniek császárpokálisa, amely O. Lohr terve nyomán készült és pedig a német császárnak a német múzeum

alapkölvetételére tett müncheni látogatása emlékére; amely pokálison a fogadtatásnál hivatalosan résztvett egyletek, céhek, társulatok stb. jelvényei szerepelnek. Úgy maga a pokális, mint a rajta csüngő jelvények egy egész sereg művész közreműködését vonták maguk után. — Ötvös-munka minden jobb kivitelű lámpa, azért ideiktatjuk a *Werkkunst* 12-ik számában a világítótetek szerkezetéről olvasható cikknek főlemlítését. F. Seebeck a cikk írója azt találja, hogy a petróleumlámpa alakítása kevésbé sikerült, mint a villamos vagy a régi olajlámpáké. A gázlángos világító testét jobbnak mondja, s e különbségeknek okát is tudja adni. Ezekből is látjuk, hogy rövid keretben tárgyalni kérdés mily gyakorlati problémát igényel előbbrevinni.

SOKSZOROSÍTÓ MŰVÉSZET. Régi mesterek könyvművészetéről ír H. Schnitz a *Kunstgewerbeblatt* 1907. évi januáriusi számában. Cikke a berlini iparművészeti múzeum most bezárt kiállítása kapcsán íródott, s röviden a könyvbéli művészet fejlődését adja az írott könyv kezdeti állapotától egészen a XVIII. század befejezéséig. Első szakasz az írott könyv korszaka; második a német könyvnyomtatás első fele (1460—90) és ennek második fele az 1490—1510-ig terjedő idő, vagyis a gotikának a reneszánszsal való kapcsolata; harmadik szakasz az olasz könyvnyomtatást tárgyaló rész: először 1465—80, másodsor 1480—1520-ig; negyediknek a francia tipografikus művészetet tárgyalja; ötödiknek a XVII. századbéli németalföldi; és hatodiknak a XVII. század utolsó negyedében uralomra vergődött és 1760 táján tetőpontját elért francia viszonyokat ismerteti a cikkíró. — A fotografálásnak objektív nélkül való gyakorlása, amelynek célja különösen nyomtatványok és kéziratok hiteles felvétele lenne, mindeddig nem sikerült. A *Kunstchronik* folyó évi 13-ik számában olvashatunk ennek sikerültéről, amennyiben Arnhard dr. Münchenben ily felvételeket készített. Eljárása egyelőre titok ugyan, s még némely fogyatékoságot is mutat, de remélhető, hogy gyakorlott és a technikát teljesen ismerő segítő kezek az eljárást tökéletessé fogják tenni; miáltal lehetővé lesz téve, hogy ily sokszorosítások az eredeti nagyságban és kifogástalan tisztaságban készíthetők legyenek. — A rézkarcnak egyik mesteréről J. Pennellről ad rövid ismertetést H. W. Singer a *Studio* folyóirat januáriusi számában. A mellékelt képekből is kitűnik, hogy Pennellnek legnagyobb a vonzódása a tájkép, s ebben jelentékeny szerepe van a városnak, az épületrésznek, az utcának a benne sürgőforgó alakokkal; ezeket a motívumokat aztán árnyék- és világossággal, levegő- és színréteggel oly képpé egyesíti, hogy gyönyörűség. Valóságos festés az, amit Pennell a tűvel végez.

SZOBRAZSMŰVÉSZET. Kiegészített antik szobrokról ír az ezen a téren szaktekinély: Ad. Michaelis a *Zeitschrift für bildende Kunst* 1907. évi 5-ik számában. Lándzsát tör az antik szoborművek kiegészítésének szükségessége érdekében. Számos példával igazolja állítását, s különösen az öntvények gyűjtemé-

nyeinek (múzeumok, egyetemi s egyéb tanintézetek gyűjteményei) sok esetben töredékes voltának hátrányait ismerteti. — Sajátságos művészegyniséget ismertett H. Haberfeld a *Kunstgewerbeblatt* folyó évi 5-ik számában, Fr. Metzner. Művészete az építészet hatása alatt és a vele való vonatkozásban alakult és érthető meg. Az impresszionisztikus plasztikával homlokegyenest ellenkezik, bár azért el nem felejtendő, hogy a formaérzésnek az impresszionizmus által való finomabbságát a saját módja szerint céljainak szolgálatába veszi. De ő nem realista, sőt nem is stilista. Úgy miként építészete, úgy plasztikája is szimbóluma az életnek és nem mása; ő maga is szimbolista. A cikket kísérő képek erről a különös művészről jobb fogalmat adnak, mint bármily hosszú értekezés. De azért utalunk a cikkre, amely elolvasásra érdemes. — A *Kunst und Handwerk* 1907. évi februáriusi száma szobrászati új pályázatokról számol be, ismertetvén nyilvános terekre való egy püspök-emlék, egy Benno-oszlop és egy kút pályamunkáit. Német szobrászok műve valamennyi. Az egyes munkákat itt e helyen nem ismertethetjük, hanem utalunk a folyóiratnak számos képpel ékes cikkére. — Hasonlóképpen csak főlemlítjük a *Studio* folyóiratnak februáriusi számában található, Sch. Brintontól való és a jelen amerikai szobrászművészekről szóló ismertető cikket, amelyet szintén számos szép kép tesz érdekessé, köztőlven D. C. French, G. Borglum, A. Lukeman, St. Gandens, L. Pratt, Ch. Grafly, C. E. Dallin érdekes munkáinak képeit.

TEXTILMŰVÉSZET. A textilművészet szemléje ez alkalommal szintén kicsiny. Csakis az *Art et décoration* februáriusi számában találtunk említésre méltó cikket, amelyet a muszulmán szövetekekről J. L. Vandoyer írt az *Union centrale des arts décoratifs* kiállítása alkalmával. A kiállításon az Unionnak kincsei közül és magánosoktól kölcsönvett példányok szerepelnek, hogy a nyújtott kép minél teljesebben tükröztesse vissza a textilművészet ez érdekes és nagy szakaszát. A cikk részint a számos mellékelt (fekete és színes) kép nyomán leírását adja a kiválóbb daraboknak, s ezekkel kapcsolatban ismerteti a muszulmán világ textilművészetét, fejlődését, jellegét; közbeszűrt számos megjegyzése révén érintve a stílzálás nezeit, időbeli változásait a fölfogásban, földrajzi eltéréseit, az anyag kérdéseit stb. stb.

ÜVEG. Üvegről ez alkalommal kevés akad a folyóiratokban. Kiváló érdekességűek azonban a *Deutsche Kunst und Dekoration* januári számában között Tiffany-féle színes ablakok képei és hozzáfűzött magyarázat. Tiffany-nak üveglakművészete úgyszólván világszerte ismeretes; de mégsem egészen, mert minden alkalommal újjal lepi meg a világot. A reprodukció természetesen meg sem közelíti a színes üveglak hatását; mindazonáltal a figyelmes szemlélő azonnal észreveszi, hogy ez üvegezések az anyagnak tulajdonságait és minden előnyét mesteri módon felhasználják. Gazdag és előkelő ez ablakoknak hatása, s mindegyiknél kiérzik, hogy kompozíció és anyag a leghelyesebb viszonyban, egyensúlyban állanak egymással. El lehet mondani, hogy Tiffany műveinek lelke az üveg.